

ДИМИТЪРЪ ГЮЗЕЛЕВЪ

**ПЪРВИТЪ
ЛЪЧИ
НА
СВОБОДАТА**

СКОПИЕ 1941

На г. Васил Бучков
и чай-добрѣ мушова
24-VII-941 Скопје *Гюзелев*

ДИМИТЪРЪ ГЮЗЕЛЕВЪ

**ПЪРВИТЪ
ЛЪЧИ
НА
СВОБОДАТА**

СКОПИЕ 1941

Печатница „Крайничанецъ“ А. Д. – Скопие

ПРЕДЪ ВЪРХОВНАТА ИСТОРИЧЕСКА ОТГОВОРНОСТЪ

(Публична речъ, държана въ Струмица)

Драги струмичани,

Ето ме, за втори пътъ се явявамъ така публично предъ васъ, мои струмичани, скъпи другари и сътрудници въ непосилната борба срещу тирана. Щастието, което изпитвамъ въ тѣзи тържествени моменти на свободата, е безгранично, защото ви виждамъ озарени съ светото чувство на свободата, изпълнени отъ свещения дългъ къмъ Родината и съзнателно обединени като единъ здравъ и мъжественъ колективъ. Какво ли се случва у насъ, та сме така величествени въ нашитѣ настроения, така вдълбочени въ нашитѣ мисли? Чувствуваме ли дълбоко историческитѣ нишки, които се плетатъ около насъ и изплитатъ за вѣчни времена нашата сждба? Виждаме ли смѣлия вървежъ на дневнитѣ събития, за да станемъ господари надъ тѣхъ и да ги подчинимъ на императивитѣ на нашата нация? Съвѣстни ли сме, че свободата, скъпо платената свобода, дойде като едно събитие, почти всецѣло изплетено съ свѣтовнитѣ конфликти на великитѣ народи, мощни нации и разбунтувани идеологии?

И ето, всички тия мисли ни каратъ да дадемъ единъ дълбокъ прегледъ надъ нашата днешна сждба, за да можемъ да доловимъ вървежа на историческата необходимостъ. Духътъ на нашата история ни казва, че сме се борили въ течение на вѣковетъ за единъ върховенъ идеалъ : освобождението на всички

българи и обединението имъ въ една мощна и велика България — отъ Охридъ до Добруджа и отъ Бѣло море до Дунава. Този великъ националенъ идеалъ е въздъхвавалъ поколѣния и царе, герои и народъ и е оставилъ дълбоко изобразенъ нашия исторически пътъ и нашата историческа мисия. Всички наши царе сж се вслушвали въ тайнитѣ гласове на народната воля и тѣхниятъ върховенъ императивъ е билъ винаги обединение на всички български племена, разхвърлени и истезавани отъ враговетѣ. И единъ такъвъ гордъ и смѣлъ народъ, пропитъ съ такъвъ величественъ идеалъ, вѣренъ на своя заветъ, защитникъ на своята историческа кауза, не единъ пътъ е зачудвалъ съ славни победи, съ голѣми подвизи въ миръ и бранъ, съ небивали херойски дѣла на плеада мъченици предъ олтаря на отечеството! Но онова велико и покѣртително, онази върховна мисълъ, която никога не е напущала нашитѣ царе и нашия народъ, това е била мисълта за единна обединена България на всички българи. Това е вѣчното въ нашата история, това е духътъ на нашата славна история, тая е нашата народна програма презъ вѣковетѣ, която е движила поколѣнията. Фанатикъ на една такава мисия, която дълбоко се е загниздила въ съзнанието на нашия народъ, той е дебнѣлъ всѣки моментъ въ историята онзи щастливъ случай, когато ще претвори своя блѣнъ въ действителность, когато ще извърши обединението си. И нека не се залъгваме: такива моменти сж били много рѣдки, а още повече скжпи за нашия народъ, защото херойство бѣше, и не малко, само решението на нашия народъ да се настани на постоянно мѣстожителство тамъ, кждето е кръстопътъ и кждето сж ставали най-жестоки конфликти и конфлаграции между изтокъ и западъ. И сега, когато намъ се дава тоя важенъ исторически моментъ: този щастливъ случай за осъществяване на нашия върховенъ идеалъ, какво трѣбва

ние да правимъ и отъ какви чувства трѣва да бждемъ обладани?

Бива ли да се отдадемъ на пасивно изживяване на свободата, да потънемъ въ нея съ едно презадоволение и да се улюлкваме, че съ това е решено всичко. Не, другари! Едно ново чувство трѣбва да се роди у насъ, великото чувство на историческата отговорностъ.

Да се вдъхновимъ отъ това ново чувство на историческата отговорностъ, е целта на словото ми, защото считамъ, че сега е момента да се говори за това.

И наистина, тежко е на единъ народъ да дочака такъвъ моментъ, щастливъ моментъ за осъществяването на всички национални идеали и възделѣния. Но когато той очакванъ моментъ дойде, тоя народъ трѣбва да бжде готовъ и двойно повече приготвенъ за това велико дѣло на обединението, да бжде всестранно мобилизиранъ, за да умѣе да се снайде съ него и, съ чувството на историческата отговорностъ, да гледа това велико събитие, за да го преодолѣе и да го вржчи на бжднитѣ поколѣния като сигуренъ даръ на националното величие. Затова не трѣбва да се занасяме, ами съвсѣмъ трезво да мислимъ и да организираме свободата така, што тя да бжде точно копие на очакванията, за да бжде права и радости, ами и нови задължения и загрижености. Досега ние нѣмахме чувство къмъ държава, защото досегашнитѣ държави ние ги чувствувахме като носителки на грабежъ и безправие, тъй като не бѣха наши. Сега пъкъ, заедно съ свободата, ни се донесе нова грижа, грижи къмъ своята държава и желание тя да бжде уредена по идеалитѣ и блѣноветѣ на борещитѣ се поколѣния за своя държава. Гордостта да имашъ своя държава носи съ себе си и амбицията да я уреждашъ, за да бжде така здрава, мощна, яка и вѣчна. Тукъ е величието на

апостолитѣ на държавната идея! Затова свободата роди тѣзи нови апостоли на държавната идея, за да се наредятъ на фронта на държавата и да почнатъ да я градятъ съ съзнанието, че градятъ една славна страница на нашата история. Тукъ ще се прояви творческия гений на новитѣ поколѣния, които имаха щастието да бератъ плодоветѣ на всички загинали на полето на честта за тази свобода. Тѣ ще изтрѣгнатъ изъ дълбинитѣ си всички творчески сили, които таѣха презъ робството и сега щедро ще ги даряватъ за изграждането на свободата и величието на родъ и родина!

Ние сме винаги водили народна политика, отъ народа сме черпили вдъхновение и сила, къмъ народа винаги сме се обръщали и сега, следъ освобождението, заявяваме, че пакъ оставяме съ народа все до онзи моментъ, не ще вземаме иѣкои служби, докато не видимъ, че свободата е добила таква съдържание, каквото сме мечтали и каквото ще отговаря на интереситѣ на цѣлокупния български народъ. Отъ народа сме изникнали, въ народа сме потъвали и съ него ще останемъ, докато не го подигнемъ на пиедестала на задоволенъ и щастливъ народъ. Народътъ ни е страсть и вдъхновение, идеалъ и свѣсть. Безъ неговото вѣрою, безъ неговата свещена воля не ще мърдаме никжде и точно за това искаме да го вдъхновимъ съ новото чувство на историческата отговорностъ, за да можемъ бързо да се справимъ съ новото положение и да станемъ начело на тази нова наша държавническа мисия. И когато единъ народъ цѣлъ се мобилизира въ името на държавническата си мисия, когато се обедини цѣлъ и се улѣти къмъ реализиране на този новъ идеалъ — подъ лозунга: преди всичко и надъ всичко държавата — тогава държавната машина ще закипи, ще трѣгне нацията ни къмъ възходъ, ще грабне новитѣ поколѣния съ себе си и ще тържествуватъ сѣнкитѣ на всички наши нацио-

нални герои, умрели за тези идеали. Тогава ще затржи тржбата на нашето национално послание, ще блъсне жезъла на нашите ханове и царе предъ стройните редове на организираната младеж и ще ликува геният, безсмъртният български гений на труда за държавата! Ще се образува внушителна върволица отъ апостоли на държавната идея, които съ свѣтло лице ще бродятъ по нашите поля и градове, за да възвестяватъ славата и величието на българската нация? Една стихия отъ народния дисциплиниранъ колективъ ще ехти по свещената българска земя, защото ще бжде фанатизирана отъ идеята за своята велика държава, ще бжде опиянена отъ върховната историческа отговорност, ще сѣе едно и също семе по златна Добруджа, по равна Тракия и Мизия, и по славна Македония! Така срастнали съ историческата си мисия, тези поколѣния ще бродятъ напредъ, единни и сложни, дисциплинирани и колективизирани, защото тѣ не ще бждатъ свои или на своите родители, но ще принадлежатъ на българската нация, като нейни възторжени пионери!

Сега, именно, изгрѣва нашето слънце, сега ще закипи божи животъ за насъ и затова ние сега се готвимъ да дадемъ идейни направления на нашите обществени почини и дѣла. Творческиятъ животъ ще закипи сега, защото свободата разкри всички резервуари на нашата богата душа, за да впрѣгне всичко за величието и мощта на велика и благоденстваща България.

Така организирани, така мощни и бодри нека ви видя сега готови да подемете съ съзнание новите задължения въ името на нашата държава, за да се покажете достойни наследници на Климента, Самуила и Богомила! (Бурни ръкоплѣскня).